

988 คำ

สรุปย่อคำแถลงการณ์ฝ่ายโจทก์

จำเลยที่ 2-5 มิได้กระทำความผิดโดยจำเป็นตาม ประมวลกฎหมายอาญา(ป.อ.) มาตรา 67 (1)¹ เนื่องจากการเป็นการที่ครอบครัวของจำเลยที่ 2-5 ถูกจับกุมและขู่เชลยให้กระการติดสินบนจำเลยที่ 6 เนื่องจากจำเลยที่ 1 มิใช่ผู้ที่ตกอยู่ใต้บังคับ แต่เป็นการกระทำเพื่อให้ผู้อื่นพ้นจากภยันอันตรายที่ใกล้จะถึง ตามมาตรา 67 (2) เมื่อพิจารณาแล้วว่าภัยที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการที่นายรังสรรค์ไม่ต้องการเสียประโยชน์จากการที่กิจการของจำเลยที่ 1-5 จะไม่ได้ใบอนุญาตนั้น จำเลยที่ 1-5 สามารถมีอิสระในการตัดสินใจได้² ในการได้ใบอนุญาตกล่าวคือทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ได้มาตรฐาน และการติดสินบนดังกล่าวนั้น เป็นการกระทำที่จำเลย 2-5 ได้ประโยชน์จากการได้ประโยชน์จากการดำเนินกิจการด้วยมิใช่เพื่อช่วยเหลือครอบครัวอย่างเดียว จึงมิใช่การกระทำความผิดโดยจำเป็น

ศาลชั้นต้นพิพากษา ให้จำเลยที่ 1-5 มีความผิดฐานเป็นช่องโหว่ตามตามป.อ. มาตรา 210 เนื่องจากจำเลยที่ 1-5 ได้ร่วมกันสมคบจะกระทำความผิดในฐานเรียกค่าไถ่โจทก์ร่วมที่ 1 ตาม ป.อ. มาตรา 313 ซึ่งมีระวางโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ฝ่ายโจทก์เห็นด้วย และมีเหตุผลสนับสนุนคือจำเลยที่ 1 เป็นนิติบุคคลสามารถรับผิดทางอาญาได้³ เนื่องจากนิติบุคคลมีตัวตนและมีสภาพบุคคลแยกต่างหากจากบุคคลธรรมดาที่รวมเข้าในนิติบุคคล ดังนั้นนิติบุคคลจึงสามารถแสดงเจตนาของนิติบุคคลผ่านทางผู้แทนนิติบุคคลซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาได้⁴ แม้ว่าจะเป็นการกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล แต่วัตถุประสงค์นั้นใช้เฉพาะเรื่องสัญญาและเรื่องทรัพย์สินเท่านั้น ดังนั้นนิติบุคคลจึงสามารถมี เจตนาประสงค์ต่อผลหรือเล็งเห็นผลตามประมวลกฎหมายอาญา (ป.อ.) มาตรา 59 และความรับผิดทางอาญาได้⁵เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดา

¹มาตรา 67แห่งประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ว่า “ ผู้ใดกระทำความผิดด้วยความจำเป็น

(1) เพราะอยู่ในที่บังคับ หรือภายใต้อำนาจซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือขัดขืนได้ หรือ

(2) เพราะเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นพ้นจากภยันตรายที่ใกล้จะถึงและไม่สามารถหลีกเลี่ยงให้พ้นโดยวิธีอื่นใดได้ เมื่อภยันตรายนั้นตนมิได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะความผิดของตน

ถ้าการกระทำนั้นไม่เป็นการเกินสมควรแก่เหตุแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ”

² สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล “การกระทำโดยจำเป็น : เหตุที่ผู้กระทำมีอำนาจกระทำได้ตามกฎหมายฝรั่งเศส”,วารสารนิติศาสตร์, ป.17 ฉ. 3 (2530) น.143.

³ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 786-787/2506 เจตนาของนิติบุคคลย่อมแสดงออกทางผู้แทนของนิติบุคคลเมื่อผู้แทนของนิติบุคคลแสดงเจตนาซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้แทนในทางการของการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลเจตนาอันก็ผูกพันนิติบุคคลและต้องถือว่าเป็นเจตนาของนิติบุคคลนั่นเอง ฉะนั้น นิติบุคคลจึงอาจมีเจตนาอันเป็นองค์ประกอบความผิดในทางอาญาและกระทำความผิดซึ่งผู้กระทำต้องมีเจตนาพร้อมทั้งต้องรับโทษทางอาญาเท่าที่ลักษณะแห่งโทษเปิดช่องให้ลงแก่นิติบุคคลได้

⁴ ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษา คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, “การศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดทางอาญา ของนิติบุคคลและผู้แทนนิติบุคคล ของประเทศไทยกับประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียน” น.5 (กันยายน 2558).

⁵ เพิ่งอ้าง น.17

ศาลชั้นต้นพิพากษาให้ จำเลยที่ 1-5 มีความผิดตาม ป.อ. มาตรา 390 ต่อโจทก์ร่วมที่1 และชาวบ้าน ฝ้ายโจทก์เห็นด้วย โดยมีเหตุผลสนับสนุนดังนี้

โครงสร้างของโครงการกิจการของจำเลยที่ 1-5 ไม่ได้มาตรฐาน ส่งผลให้ฝุ่นละออง โลหะหนัก และไซยาไนด์แพร่กระจายไปยังลำห้วยสาธารณะ อาการป่วยของโจทก์ร่วมที่ 1 และชาวบ้านเกิดจากสิ่งที่จำเลยที่1-5 ได้บดแร่และปล่อยให้แพร่กระจายนั้น โดยส่งกระทบไปยังอาการเจ็บป่วยของชาวบ้านดังนี้

ฝุ่นละออง⁶เป็นเหตุทำให้เกิดการหอบ เหนื่อย และปัญหาต่อระบบทางเดินหายใจ⁷

โลหะหนัก⁸ จากการทำเหมืองแร่ทองคำนั้นประกอบไปด้วยปรอท ซึ่งปรอท⁹นั้น เป็นเหตุทำให้เกิดปัญหาในระบบทางเดินหายใจ คือไอเป็นเลือด และแน่นหน้าอกรุนแรง และผลกระทบต่อสมองแลระบบประสาท

ไซยาไนด์¹⁰ ทำให้เกิดปัญหาในการหายใจระดับเซลล์ เป็นผลทำให้เกิดภาวะอาการแน่นหน้าอกอย่างรุนแรง

จำเลยที่ 1 – 5 กระทำผิดตาม ป.อ. มาตรา 300 ต่อโจทก์ร่วม 2 เนื่องจากอาการจิตพิการ และ โรค นามาตะของจำเลยที่ 2 นั้นเกิดจากการที่ขณะที่โจทก์ร่วมที่2 อยู่ในครรภ์ของโจทก์ร่วมที่ 1 นั้นได้รับสารปรอท ซึ่งเป็นโลหะหนักที่แพร่กระจายมาจากกิจการของโจทก์ร่วมที่ 1- 5 แม้ว่าโจทก์ร่วมที่ 2 ขณะเริ่มรับสารปรอท จะยังมีได้มีสภาพบุคคล แต่จำเลยได้กระการต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลาดำเนินกิจการตั้งแต่โจทก์ร่วมยังอยู่ในครรภ์จนคลอดออกมาซึ่งสารปรอทย่อมส่งผลให้โจทก์ร่วมที่2 จิตพิการได้

จำเลยที่ 1-5 นั้นได้รับใบอนุญาตซึ่งเป็นหลักฐานโดยทุจริต¹¹กล่าวคือได้มาโดยการติดสินบน ตามป.อ. มาตรา 144 เพื่อจูงใจให้จำเลยที่6 เจ้าพนักงานให้ความเห็นชอบรายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของ

⁶ โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ , “มลพิษจากอนุภาคฝุ่นละออง อันตรายคุกคามในอากาศมลพิษจากอนุภาคฝุ่นละออง อันตรายคุกคามในอากาศ”, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2562,

<https://www.bumrungrad.com/th/health-blog/February-2018/air-pollution-threat>

⁸ ชัชวาลย์ จันทรวิจิตร,ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจากการทำเหมืองทองคำแบบใหม่, สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2562 ,

<http://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/4547?locale-attribute=th>

⁹ จิราภรณ์ อ่าพันธ์, “อันตรายจากปรอท” ,ศูนย์ข้อมูลพิษวิทยา , สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2562,

http://webdb.dmsc.moph.go.th/ifc_toxic/a_tx_1_001c.asp?info_id=79

¹⁰ วีนัย วนานุกูล, “Cyanide poisoning” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม2562,

<https://med.mahidol.ac.th/poisoncenter/th/pois-cov/Cyani?fbclid=IwAR0M88ZEVk5snZMB0aWVvgj8KXInQvOYfj-g6A17TYNfxyAw7luj7sFiWwKA>.

จำเลยที่ 1 ใบอนุญาตดังกล่าวเป็นพยานวัตถุอันกล่าวอ้างได้ไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ(ป.วิ. อาญา) มาตรา 226¹² โดยใบอนุญาตดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองที่ออกมาโดยอธิบดีและเป็นเอกสารมหาชน¹³ ซึ่ง ป.วิ.อาญามีได้มีการบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ป.วิ.อาญา มาตรา 15¹⁴ จึงให้ใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ป.วิ.แพ่ง) มาใช้บังคับ กรณีดังกล่าวเป็นไปตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา 127¹⁵

โจทก์จึงขอพิสูจน์โดยอ้างว่าใบอนุญาตซึ่งเป็นเอกสารมหาชนและเป็นคำสั่งทางปกครองดังกล่าวนี้ ไม่ชอบด้วยกฎหมายอยู่ในอำนาจซึ่งศาลปกครองจะเพิกถอนได้ ตาม พรบ.จัดตั้งศาลปกครอง พ.ศ.2542 มาตรา 9 (1)¹⁶ เนื่องจากเป็นคำสั่งทางปกครองที่ได้มา จากจำเลยที่ 6 ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานทุจริตและใช้ดุลพินิจ ให้ความเห็นชอบโดยมิชอบ

หลักฐานดังกล่าวจึงเป็นหลักฐานซึ่งรับฟังไม่ได้ ขอให้ศาลปฏิเสธไม่รับหลักฐานดังกล่าวตามป.วิ.แพ่ง มาตรา 86¹⁷ ทำให้จำเลยที่ 1-5 ใช้ใบอนุญาตดังกล่าวในการกล่าวอ้างเป็นหลักฐานไม่ได้ จึงมีความผิดตาม พรบ.ส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 มาตรา 101/1¹⁸

¹¹ แม้ว่าในชั้นอุทธรณ์จะไม่สามารถสืบพยานได้แล้วนั้นตามมาตราประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 173/1 แต่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 229/1 ส่วนท้ายได้เปิดโอกาสให้ศาลอนุญาตสืบพยานได้ในกรณีที่หลักฐานดังกล่าว จำเป็นในการวินิจฉัยชี้ขาดข้อสำคัญแห่งประเด็นไปโดยเที่ยงธรรม โดยบัญญัติไว้ว่า “...ถ้าศาลเห็นว่าจำเป็นที่จะต้องคุ้มครองพยาน หรือ จะต้องสืบพยานหลักฐานดังกล่าวเพื่อให้การวินิจฉัยชี้ขาดข้อสำคัญแห่งประเด็นเป็นไปโดยเที่ยงธรรม หรือเพื่อให้โอกาสแก่จำเลยในการ ต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ให้ศาลมีอำนาจอนุญาตให้สืบและรับฟังพยานหลักฐานเช่นว่านั้นได้”

¹² มาตรา 226 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติว่า “ พยานวัตถุ พยานเอกสาร หรือพยานบุคคลซึ่ง น่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยมีผิดหรือบริสุทธิ์ ให้อ้างเป็นพยานหลักฐานได้ แต่ต้องเป็นพยานชนิดที่มีได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญ หลอกลวงหรือโดยมิชอบประการอื่น และให้สืบตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือ กฎหมายอื่นอันว่าด้วยการสืบพยาน ”

¹⁴ มาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้ โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ ”

¹⁵ มาตรา 127 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง บัญญัติว่า “เอกสารมหาชนซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำขึ้นหรือ รับรอง หรือสำเนาอันรับรองถูกต้องแห่งเอกสารนั้น และเอกสารเอกชนที่มีคำพิพากษาแสดงว่าเป็นของแท้จริงและ ถูกต้องนั้น ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นของแท้จริงและถูกต้อง เป็นหน้าที่ของคู่ความฝ่ายที่ถูกอ้างเอกสารนั้นมายัน ต้องนำสืบความไม่บริสุทธิ์หรือความไม่ถูกต้องแห่งเอกสาร ”

¹⁶ มาตรา 9 แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า “ศาลปกครองมีอำนาจ พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการ ออกกฎ คำสั่งหรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจ หรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือ วิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้นหรือโดยไม่สุจริตหรือมีลักษณะเป็นการ เลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น หรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการ ใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ”

¹⁷ มาตรา 86 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง บัญญัติว่า “ เมื่อศาลเห็นว่าพยานหลักฐานใดเป็นพยานหลักฐาน ที่รับฟังไม่ได้ก็ดีหรือเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ แต่ได้ยื่นฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ศาลปฏิเสธ ไม่รับพยานหลักฐานนั้นไว้”

จำเลยที่ 6 กระทำผิดตาม ป.อ. มาตรา 300 ต่อโจทก์ร่วม 2 เนื่องจากตามวิสัยของชำนาญการนั้น ย่อมรู้ดีถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้จากการอนุญาตให้จำเลยที่ 1-5 ประกอบกิจการโดยไม่มีมาตรการป้องกัน และแก้ไขผลกระทบอย่างได้มาตรฐาน การที่จำเลยที่ 6 ปล่อยะละเลยให้ความเห็นชอบและทำความเห็น สนับสนุนไปนั้นย่อมมิได้ใช้ความระมัดระวังเพียงพอ

ในส่วนของค่าสินไหมทดแทนนั้น ฝ่ายโจทก์ขออุทธรณ์ในส่วนของค่าสินไหมทดแทนของโจทก์ร่วมที่ 2 เนื่องจากเมื่อโจทก์ร่วมที่ 2 คลอดและอยู่รอดเป็นทารกแล้ว ย่อมมีสิทธิต่างๆย้อนหลังกลับไปในขณะที่เป็น ทารกอยู่ในครรภ์¹⁹ ด้วยตามป.พ.พ. มาตรา 15²⁰ รวมถึงสิทธิในร่างกายซึ่งได้รับความเสียหายจากจำเลยที่ 1- 6 ด้วย

¹⁸ มาตรา 101/1 แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 บัญญัติไว้ว่า “ ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาต ผู้ใดก่อสร้างหรือดำเนินโครงการ หรือกิจการก่อนที่รายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามมาตรา 48 จะได้รับความเห็นชอบ หรือถือว่าได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้ชำนาญการต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาทและปรับอีกไม่เกินวันละหนึ่งแสน บาทตลอดระยะเวลาที่ไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องหรือหยุดการกระทำนั้น”

¹⁹ กิตติศักดิ์ ปกติ,หลักกฎหมาย บุคคล. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ, วิญญูชน, 2560 น.29

²⁰ มาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “สภาพบุคคลย่อมเริ่มแต่เมื่อคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารกและสิ้นสุดลง เมื่อตาย

ทารกในครรภ์มารดาก็สามารถมีสิทธิต่าง ๆ ได้ หากว่าภายหลังคลอดแล้วอยู่รอดเป็นทารก”